

Poznań, dnia 23 listopada 2021 r.

WIELKOPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY
ZABYTEKÓW W POZNANIU
61-834 Poznań, ul. Gołębia 2

Po.WR.5144.11841.2.2021

POZWOLENIE Nr 57/2021/B
na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich
przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Działając na podstawie art.6 ust.1 pkt 2 lit. a, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 36 ust. 2a, art. 36 ust. 3, art. 37a, art. 89 pkt 2, art.91 ust.4 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. (tekst jednolity Dz.U. z 2021, poz. 710.), § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań architektonicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2020, poz. 256), art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz.U. z 2021r., poz. 735.), po rozpatrzeniu *parafii rzymskokatolickiej p.w. Św. Wojciecha w Chrzypsku Wielkim* o udzielenie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich/ restauratorskich przy obiekcie zabytkowym

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

1. udziela pozwolenia

Wnioskodawcy: **Parafii rzymskokatolickiej p.w. św. Wojciecha w Chrzypsku Wielkim, 64-412 Chrzypsko Wielkie**

(imię, nazwisko, i adres lub nazwa, siedziba i adres wnioskodawcy)

na prowadzenie prac konserwatorskich/ restauratorskich przy zabytku tj.:

oltarzach bocznych pw. Matki Boskiej i Św. Józefa z kościoła pw. Św. Wojciecha w Chrzypsku Wielkim

(wskazanie zabytku z uwzględnieniem miejsca jego położenia lub przechowywania),

wpisanym do rejestru zabytków pod numerem **40/B z dnia 11.11.1970 r. poz. 2, 3, zał. do decyzji**

Zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac: **pełna konserwacja i restauracja**
wg programu prac autorstwa: **Arkadiusza Wypycha**

2. określa warunki polegające na obowiązku:

1) kierowania pracami konserwatorskimi, restauratorskimi albo samodzielnego ich wykonywania przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37a ust. 1 i 2 (*albo art. 37d*) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

2) **przekazania Wielkopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac albo badań, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt. 1:**

- a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt. 1,
- b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy (*lub art.37d*),

W dziedzinach nieobjętych programem studiów wyższych, o których mowa w ust. 1, pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która posiada:

- 1) świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie i dyplom potwierdzający posiadanie kwalifikacji zawodowych w zawodach odpowiadających danej dziedzinie lub
- 2) dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danej dziedzinie

– oraz która, przez co najmniej 4 lata brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie, prace restauratorskie lub badania konserwatorskie, prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru.

5. Zgodnie z art. 37 g

Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych odpowiednio przy zabytku wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczonym do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2, oraz badaniach archeologicznych, lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury, potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury, lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.

2. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych prowadzonych przed dniem 26 sierpnia 2011 r. przy zabytku niewpisanym do rejestru zabytków potwierdzają świadectwa, inne dokumenty lub zaświadczenia, o których mowa w ust. 1.

6. Zgodnie z art. 37 h

1. Wykształcenie i tytuły zawodowe, o których mowa w art. 37a, art. 37b, art. 37d i art. 37e, mogą być uzyskane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one uznawane za równorzędne z wykształceniem i tytułami zawodowymi uzyskanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów.

2. Doświadczenie zawodowe, o którym mowa w art. 37a, art. 37b i art. 37d, może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile dotyczy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do inwentarza muzeum lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

7. Kto prowadzi prace konserwatorskie/ restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107d ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)

8. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107d ust. 1 ustawy)

Podpis
mgr Jurgina Powolniczak
Zastępca
Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Załączniki:

Program prac konserwatorskich/ restauratorskich

Otrzymują:

1. **Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wojciecha w Chrzypsku Wielkim, 64-412 Chrzypsko Wielkie**
2. a/amd

Do wiadomości:

Kuria Archidiecezji Poznańskiej

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

82/1

Kierownik Wydziału
ds. zabytków i zabytków

mgr Marta Powolniczak

Kostrzyn Wlkp. październik. 2021

„ANTA”
Pracownia Konserwacji
Dzieł Sztuki
Arkadiusz Wypych
ul. Matejki 16; 62-025 Kostrzyn

Urząd Ochrony Zabytków
Województwa Wielkopolskiego
ul. Św. Józefa 10, 61-800, Łódź
Konservator Zabytków

Ołtarze boczne św. Józefa i Matki Boskiej z Dzieciątkiem z kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha w Chrzypsku Wielkim

Ołtarze św. Józefa oraz Matki Boskiej znajdują się w nawie kościoła, odpowiednio po południowej i północnej stronie. Są w pełni symetryczne, różnią je tylko rzeźby umieszczone w ich centrum. Przedstawienie św. Józefa może być współczesne ołtarzowi w którym się znajduje a rzeźba może być pierwotnie do niego przeznaczona. W drugim ołtarzu eksponowana jest gotycka, XIV-wieczna rzeźba Madonny na Lwie, niewątpliwie umieszczona w nim wtórnie.

Obydwa ołtarze ustawione są na murowanych, profilowanych mensach. Nastawy wykonane są z drewna, w skromnej formie architektonicznej z bogatą oprawą ornamentalną. Część architektoniczną tworzy prosta kubiczna podstawa, sześciennie cokoły kolumn, kolumny z jońskimi kapitelami, oplecione roślinną dekoracją ornamentalną oraz płytką wnąka, od góry zamknięta trójbocznie w której ustawione są rzeźby. Zwieńczenie ołtarza w całości przykrywa promienista gloria i rozbudowana dekoracja akantowa. Podobnie rozbudowaną formę mają znajdujące się po bokach ołtarzy uszaki. We wnąkach znajdują się, po stronie południowej rzeźba św. Józefa oraz po stronie północnej przedstawienie Madonny na Lwie.

Mensy ołtarzy są otynkowane i pomalowane farbą olejną, w kolorze ugrowym z brązowym użyleniem w sposób zapewne mający imitować marmur. Konstrukcja ołtarzy wydaje się być obecnie stabilna, jednak liczne ślady żerowania owadów w obrębie dekoracji ornamentalnej oraz rzeźb, mogą wskazywać, na konieczność przeprowadzenia jej dezynsekcji oraz wzmocnienia. W całości pomalowana jest w kolorze czarnym. Grube nawarstwienia farby położone są fakturalnie z licznymi zaciekami. Pod warstwą farby widoczne są liczne ubytki wcześniejszych warstw malarskich oraz gruntów. Elementy dekoracji ornamentalnej zostały wtórnie zagruntowane w sposób, który w znacznym stopniu zatarł ich formę. Złocenia uzupełnione są imitującymi złoto i srebro szlagmetalem i aluminium oraz lokalnie przemalowane brązem.

Rzeźba św. Józefa w partiach karnacji jest nieudolnie przemalowana, a w partiach szat pokryta szlagmetalem i szlag aluminium. W dolnej części gruntu pokrywa siatka spękań i wykazują one tendencję do łuszczenia się. Na powierzchni rzeźby widoczne są pojedyncze otwory wylotowe wydrążone zapewne przez owady. Drewno na skutek żerowania jest osłabione.

Pomimo, tego ubytki są stosunkowo nieliczne. Największy stanowi brak wszystkich palców lewej ręki św. Józefa.

Rzeźba Madonny na Lwie w ostatnim czasie poddana została gruntownej konserwacji i jej stan zachowania obecnie nie budzi zastrzeżeń.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Z uwagi na taką samą budowę i analogiczny stan zachowania wnioski i założenia konserwatorskie oraz programy prac konserwatorskich w wypadku obydwu ołtarzy są analogiczne. Celem prac konserwatorskich jest przywrócenie ołtarzom ich pierwotnych walorów estetycznych oraz zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej.

Niewątpliwie koniecznym będzie całkowity demontaż nastaw ołtarzowych. Murowane mensy z oczywistych powodów muszą zostać poddane konserwacji in situ. Bezwzględnie konieczne jest usunięcie grubych nawarstwień przemalowań, wtórnych złocień i gruntów w znacznym stopniu zniekształcających formę dekoracji ornamentalnej. Konieczne jest zabezpieczenie preparatami owadobójczymi zarówno konstrukcji ołtarzy jak i dekoracji ornamentalnej.

Na wstępie prac konieczne będzie przeprowadzenie badań, które pozwolą na ocenę stanu zachowania i techniki wykonania pierwotnej dekoracji oraz możliwość jej odsłonięcia. Na ich podstawie możliwe będzie doprecyzowanie programu prac konserwatorskich.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania ołtarza.
2. Wstępne oczyszczenie ołtarza z kurzu i luźnych zabrudzeń.
3. W razie konieczności zabezpieczenie osypujących się fragmentów polichromii.
4. Demontaż dekoracji ornamentalnej i rzeźbiarskiej ołtarza oraz w miarę możliwości całkowity demontaż konstrukcji. Zabezpieczenie zdemontowanych elementów, przewiezienie ich do pracowni.
5. Wykonanie odkrywek stratygraficznych i przeprowadzenie badań identyfikacyjnych pigmentów i spoiw.

- konstrukcja ołtarza

6. Wykonanie impregnacji wzmacniającej drewna konstrukcji retabulum, dekoracji rzeźbiarskiej i ornamentalnej – roztworem Paraloïdu-B72 metodą kąpieli lub pędzlowania w zależności od wielkości elementów.
7. Usunięcie przemalowań i wtórnych, źle wykonanych uzupełnień zapraw – mechaniczne i/lub przy pomocy rozpuszczalników i preparatów do usuwania powłok olejnych (np. Scansol)
8. Zabezpieczenie odsłoniętych fragmentów oryginalnej polichromii werniksem retuszarskim.

9. Uzupelnienie ubytkow drewna – flekowanie drewnem w wypadku wiekszych ubytkow, uzupelnienie kitem (sporządzonym z pyłu drzewnego i polioctanu lub żywicy epoksydowej) w wypadku mniejszych ubytkow.
10. Zabezpieczenie odsłoniętych fragmentow drewna, w szczególności fleków, preparatem owadobójczym (Hylotox).
11. Uzupelnienie ubytkow zapraw.
12. Uzupelnienie ubytkow polichromii – punktowanie farbami żywicznymi firmy Maimeri, w wypadku dużych rekonstrukcji przy pomocy suchych pigmentow i spoiwa akrylowego Primal AC 33.
13. Po wysezonowaniu werniksowanie polichromii.

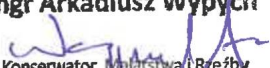
- dekoracja rzeźbiarska i ornamentalna

14. Usunięcie wtórnych polichromii i złoczeń oraz wtórnych, źle położonych zapraw z powierzchni dekoracji rzeźbiarskiej i ornamentalnej.
15. Zabezpieczenie odsłoniętych polichromii werniksem retuszera.
16. Uzupelnienie ubytkow drewna elementow dekoracji rzeźbiarskiej i ornamentalnej – flekowanie wiekszych ubytkow (rekonstrukcje snycerskie) i uzupelnienie mniejszych ubytkow kitem sporządzonym z pyłu drzewnego i polioctanu winylu.
17. Zabezpieczenie drewna preparatem owadobójczym.
18. Uzupelnienie ubytkow zapraw.
19. Uzupelnienie ubytkow polichromii – punktowanie farbami żywicznymi firmy Maimeri.
20. W zależności od stanu zachowania lokalne uzupelnienie lub pełna rekonstrukcja dekoracji pozłotniczej (w zależności od potrzeb srebrem i złotem płatkowym lub w proszku).
21. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych 5% roztworem Paraloidu B72 oraz szlakiem.

- murowane mensy ołtarzy

22. Usunięcie przemalowań
 23. Usunięcie zdegradowanych zapraw oraz cementowych uzupelnień
 24. Konsolidacja pozostałych tynków
 25. Uzupelnienie ubytkow zaprawy
 26. Malowanie mensy - rekonstrukcja dekoracji malarskiej
-
27. Przewiezienie ołtarza do kościoła.
 28. Montaż wszystkich elementow w miarę możliwości w pierwotnym układzie.
 29. Ostateczne scalenie kolorystyczne.
 30. Opracowanie powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej z przeprowadzonych prac.

mgr Arkadiusz Wypych

Konserwator rzeźbiarstwa i rzeźby
Polichromowanej
Nr dyplomu 2050/1998